

Skräpprapporten 2023

Nödvändigt att arbeta med beteendeförändring

I årets *Skräpprapport* har vi valt att fokusera lite särskilt på allmänhetens attityder och beteenden. Att förstå människors drivkrafter, tankar och idéer är helt avgörande för att kunna minska nedskräpningen.

Att minska nedskräpningen kräver att människor har förmåga, möjlighet och motivation att agera på ett korrekt sätt. Det ställer krav på samhället att till exempel utforma lagar och regler, infrastruktur och kunskaps-höjande åtgärder på ett sätt som påverkar förmågan, möjligheten och motivationen positivt.

De senaste åren har en rad viktiga initiativ tagits av EU såväl som riksdag och regering. Bland annat böter på all nedskräpning, utökade producent-ansvar för vanliga skräp och nedskräpningsavgifter. Framöver väntar regleringar som ska öka återanvändningen och förbättra återvinningen i hela EU.

Men det räcker inte att bara införa nya regler och system. Man behöver också utgå från hur människor tänker och gör. För att reformerna ska få effekt krävs att vi följer upp regelverken och bedriver effektiv kommunikation till allmänheten baserat på de insikterna.

Vi hoppas att den här *Skräpprapporten* öppnar upp för en diskussion om de viktiga beteendeförändringarna som behövs och vikten av effektiv och omfattande kommunikationsinsatser för att nå dem.

Trevlig läsning!

Johanna Ragnartz

VD Håll Sverige Rent

Skräpprapporten 2023
är framtagen av
Håll Sverige Rent 2023

Bilder
Håll Sverige Rent
om inte annat anges.
Bild framsida: Shutterstock

Statistik
Nedskräpningsbarometern 2023
Novus på uppdrag av
Håll Sverige Rent
©Novus 2023

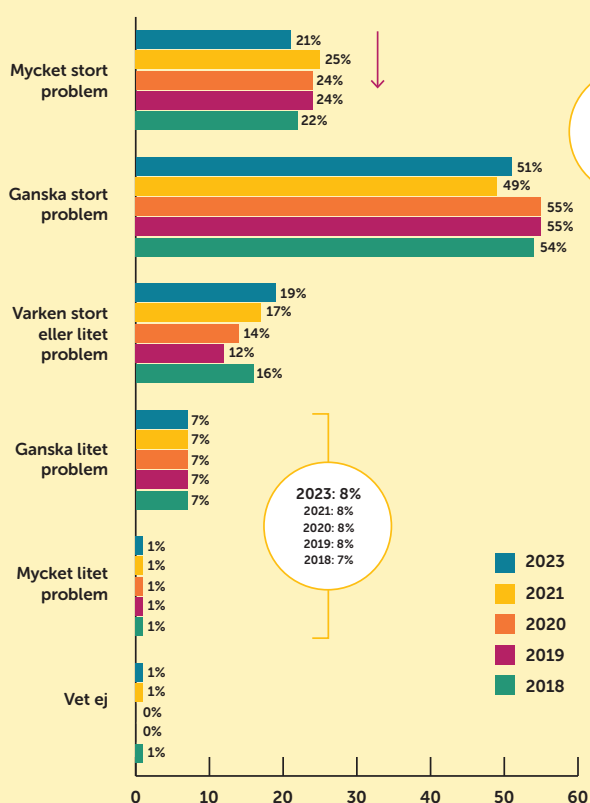
Håll Sverige Rent
Rosterigränd 4
11761 Stockholm
0850526300
info@hsr.se
www.hallsverigerent.se

Grafisk form
Camilla Malmgren
Formstark in Sweden
www.formstark.se

Nedskräpningen fortsatt ett stort problem

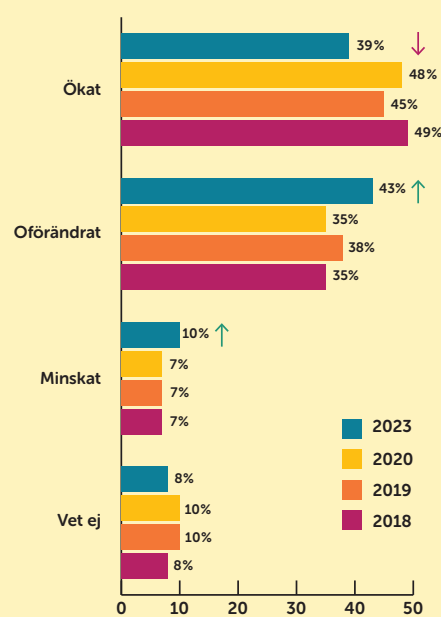
Allmänheten uppfattar fortfarande nedskräpningen som ett stort problem. Och fyra av tio tycker dessutom att det är ett växande sådant. Det visar årets *Nedskräpningsbarometer*, som Håll Sverige Rent har genomfört sedan 2018. Under perioden sedan 2018 har en rad insatser gjorts för att både minska nedskräpningen i Sverige och EU, som till exempel förbud av vissa plastprodukter, men ännu verkar det inte ha fått effekt på hur nedskräpat allmänheten tycker att det är i Sverige.

Drygt sju av tio upplever nedskräpningen som ett stort problem

Generellt sett, i vilken utsträckning upplever du att nedskräpning är ett problem?

Nära fyra av tio upplever att nedskräpningen har ökat under senaste tre åren

Sett till de senaste åren, upplever du att nedskräpningen generellt har ökat, minskat eller är oförändrad?

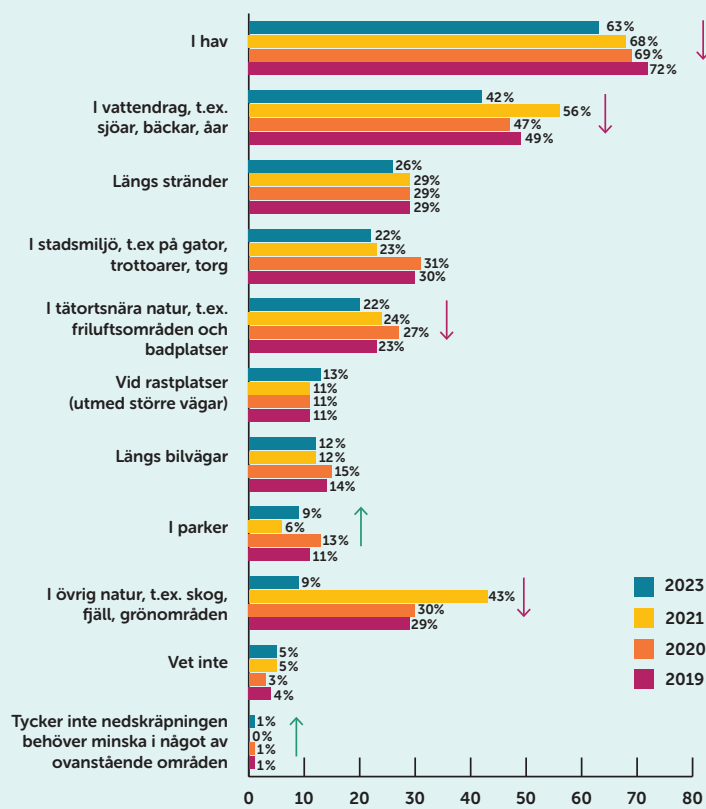
Nedskräpningen av haven en viktig fråga

Sedan undersökningarna startade 2018 har frågan om marin nedskräpning varit den som flest tycker är viktigast. Det är lätt att förstå med tanke på den rapportering om plastöar och förorenade paradistränder som förekommit de senaste åren. Och trots en svag minskning till 2023 så är det enligt allmänheten fortfarande viktigast att minska den marina nedskräpningen. De kommande åren ska ett globalt avtal för att minska plastföroreningar tas fram av FN och det kan förhoppningsvis leda till en ökad relevans för frågan.

Visste du att ...

- I våra hav flyter det runt mer än 150 miljoner ton plast
- Varje år ökar mängden plast med mellan fem och tretton miljoner ton.
- Förlorade fiskeredskap utgör 27 procent av det marina skräpet. 94 procent av all plast i havet syns inte, utan ligger på havsbotten.

Fortsatt flest som tycker det är viktigast att minska nedskräpningen i hav

BAS: Samtliga 2023 (n=1014), 2021 (n=1016), 2020 (n=4713), 2019 (n=4814)

I vilken/vilka av följande miljöer tycker du att det är viktigast att nedskräpningen minskar? Ange max tre miljöer.

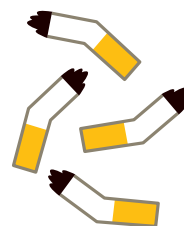

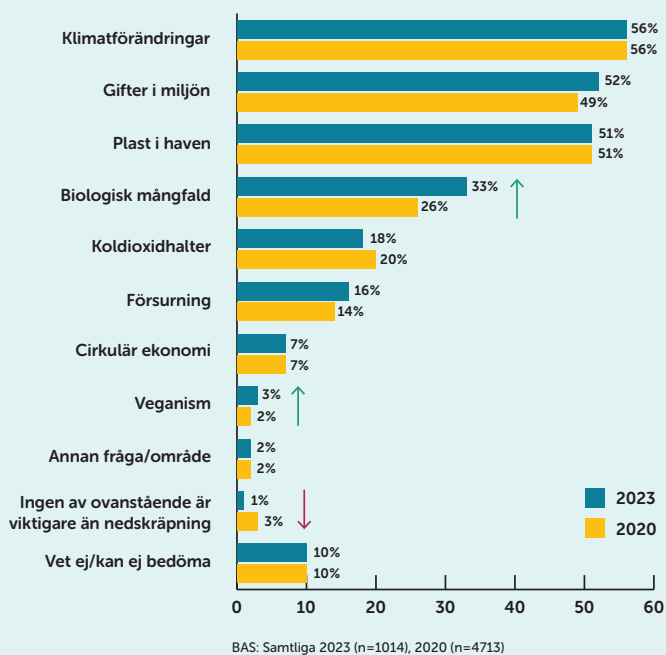

Foto: Shutterstock

I vilken/vilka av
nedanstående klimat-
och miljörelaterade
frågor/områden tycker
du är viktigare än frågan/
området nedskräpning?
Ange max tre svar.

Fortsatt mer än hälften som tycker att klimatförändringar, gifter i miljön samt plast i haven är viktigare frågor än nedskräpning

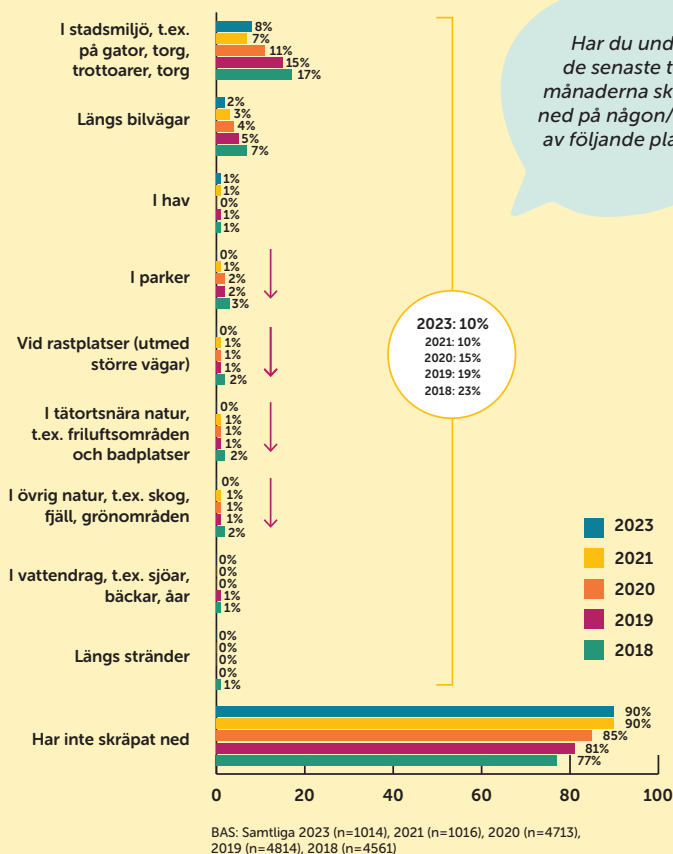

Var tionde person erkänner nedskräpning

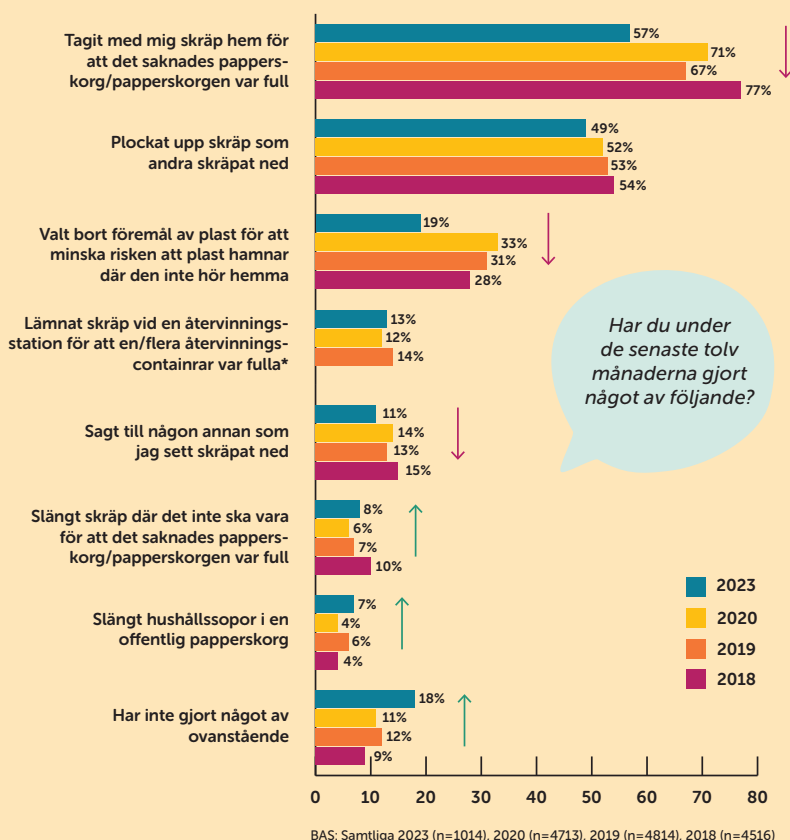
Vid första anblick kanske det inte känns som ett så positivt resultat. Men faktum är att 2018 svarade nästan var fjärde person att de hade skräpat ner det senaste året. Och det har minskat för varje år vi undersökt frågan. Oavsett om färre personer faktiskt skräpar nu jämfört med för fem år sedan, eller om det handlar om att det har blivit mer tabu att erkänna sin nedskräpning, så är det ett tecken på att en norm- eller beteendeförändring är igång. För att den trenden ska fortsätta, istället för att brytas, så krävs det nu mer resurser och ökat fokus på att kommunicera med allmänheten om nedskräpning. Då kan vi cementera ett positivt beteende i framtiden.

En av tio har skräpat ned under det senaste året

Nära tre av fem har tagit med skräp hem för att det saknades papperskorg/papperskorgen var full

Viktiga händelser det senaste året

Håll Sverige Rent-dagen summerad: över 200 000 plockade skräp över hela landet

Att plocka lite skräp är att göra något stort! Inte minst när man är många. I september 2022 arrangerades den årliga Håll Sverige Rent-dagen och hela Sverige samlades för att plocka skräp. Tillsammans var det över 200 000 anmälda skräpplockare, vilket innebär ett nytt rekord för Håll Sverige Rent-dagen.

www.hsr.se/nyheter/hall-sverige-rent-dagen-summerad-over-200-000-plockade-skrap-over-hela-landet

Gävle är Årets Håll Sverige Rent-kommun

På Håll Sverige Rents årliga kommunkonferens Skräpet i fokus utsågs Gävle till Årets Håll Sverige Rent-kommun för sitt arbete med att minska nedskräpningen. Juryns motivering lød: "För sitt långsiktiga och strategiska arbete där kommun, företag och organisationer gemensamt arbetar för att förebygga och minska nedskräpning. Även för sitt stora engagemang för barn och unga, bland annat genom Skräpplockardagarna där kommunens alla skolor och förskolor bidragit till ett nytt deltagarrekord, samt arbetet med programmet Grön Flagg."

www.hsr.se/nyheter/gavle-ar-arets-hall-sverige-rent-kommun

Dold plast i vanliga varor – som få känner till

En stor majoritet av svenskarna känner stor oro för att plasten som bryts ner till mikroplaster sprids i miljön och mer än sju av tio vill se ett förbud mot plast i engångsartiklar. Det visar en undersökning utförd av Kantar Sifo på uppdrag av den ideella stiftelsen Håll Sverige Rent och det svenska miljöteknikbolaget OrganoClick.

Många produkter innehåller plast utan att konsumenten vet om det. Det kan till exempel finnas bindemedel av plast i våtservetter, kaffe-filter och snuspåsar. Den plasten är inte nedbrytbar i naturen och få känner till att den finns i produkten de köper.

www.hsr.se/nyheter/dold-plast-i-vanliga-varor-som-fa-kanner-till

Svenska folket: Det här är den mest onödiga plasten

Dubbelplasten, alltså plast som innesluts i annan plast, är den mest onödiga plasten, enligt deltagarna i Håll Sverige Rents kampanj *Onödig plast? Nej tack!*. Över 16 000 personer har skrivit under ett upprop för att Sverige ska förbjuda fler engångsprodukter av plast. Uppmaningen lämnades över till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari.

www.hsr.se/nyheter/svenska-folket-det-har-ar-den-mest-onodiga-plasten

Ny rapport: Så påverkar nedskräpningen människors känslor

Nedskräpning är inte bara ett miljöproblem. Den påverkar människors bild av sina grannar, samhällets institutioner och kan i förlängningen även påverka hur trygga de känner sig. Det visar rapporten *Skräp & Trygghet*. Den tar avstamp i en analys av hur nedskräpning beskrivs i media. Många gånger beskrivs negativa konsekvenser av nedskräpningen som skäl till otrygghet eller irritation.

Genom kvalitativa djupintervjuer och analyser av experter utforskas sedan hur människor påverkas av nedskräpningen i deras närområden.

www.hsr.se/nyheter/ny-rapport-sa-paverkar-nedskrapningen-manniskors-kanslor

Mest plastskräp på stränder visar unik forskning med allmänheten

I april släpptes den första delrapporten från medborgarforskningsprojektet *Plastexperimentet*, där barn, unga och intresserad allmänhet deltar. Mest plast per kvadratmeter hittas på badplatser och stränder. Cigarettfimpar och mjuka plastförpackningar är det vanligaste plastskräpet.

För att kartlägga hur plast hamnar i naturen i Sverige startade *Plastexperimentet* 2022, ett medborgarforskningsprojekt där allmänheten och skolklasser plockar, kartlägger och väger plastskräp. Vi vill veta vilka typer av plastprodukter som hamnar i den svenska miljön, och var. Projektet är ett samarbete mellan stiftelsen Håll Sverige Rent och vetenskapsfestivalen ForskarFredag, som samordnas av föreningen Vetenskap & Allmänhet.

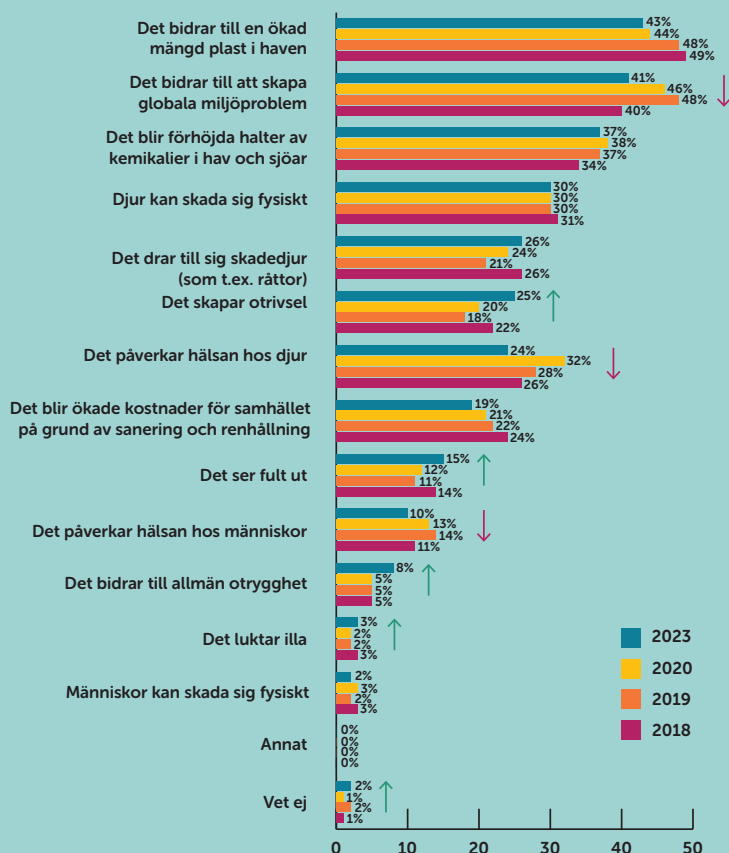
www.hsr.se/nyheter/mest-plastskrap-pa-strander-vi-sar-unik-forskning-med-allmanheten

Skräpets påverkan på trivseln ökar

En statistisk säkerställd uppgång kan i år ses på frågan om vilka konsekvenser man anser är allvarligast. Fler än någonsin tycker att nedskräpningen skapar otrivsel och ser fult ut. Eftersom respondenterna enbart har fått välja tre alternativ, så ser man motsvarande säkerställda nedgångar på ett antal andra svarsalternativ som att nedskräpningen: skapar globala miljöproblem, påverkar hälsan hos djur och påverkar hälsan hos människor. Det tyder på att den mer vardagsnära känslan att nedskräpning är otrevligt och påverkar uppfattningen av ens närområde är med andra ord i dag allt viktigare.

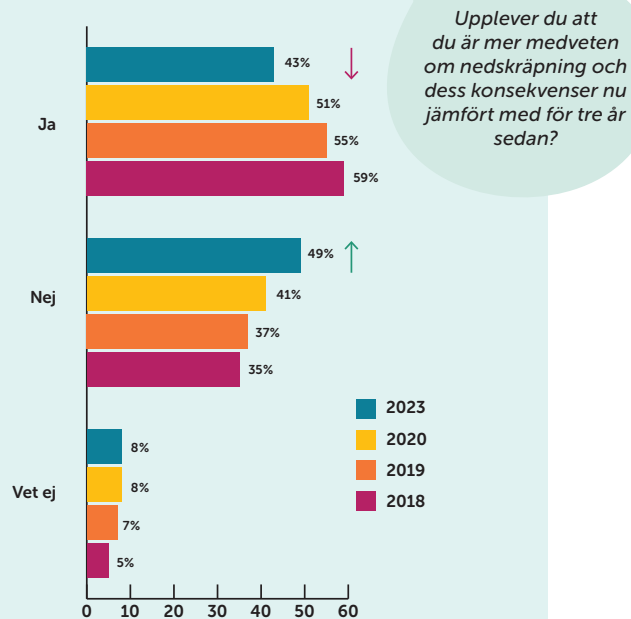
De allvarligaste negativa konsekvenserna av nedskräpning

BAS: Samtliga 2023 (n=1014), 2020 (n=4713), 2019 (n=4814), 2018 (n=4561)

Vilka av följande negativa konsekvenser av nedskräpning tycker du är mest allvarliga?

Drygt fyra av tio upplever att de är mer medvetna om nedskräpning och dess konsekvenser nu jämfört med för tre år sedan

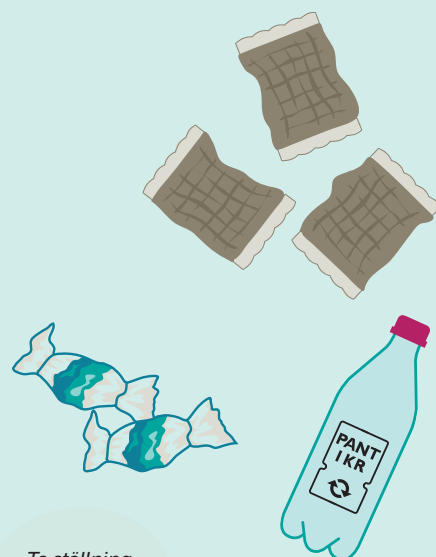

Upplever du att du är mer medveten om nedskräpning och dess konsekvenser nu jämfört med för tre år sedan?

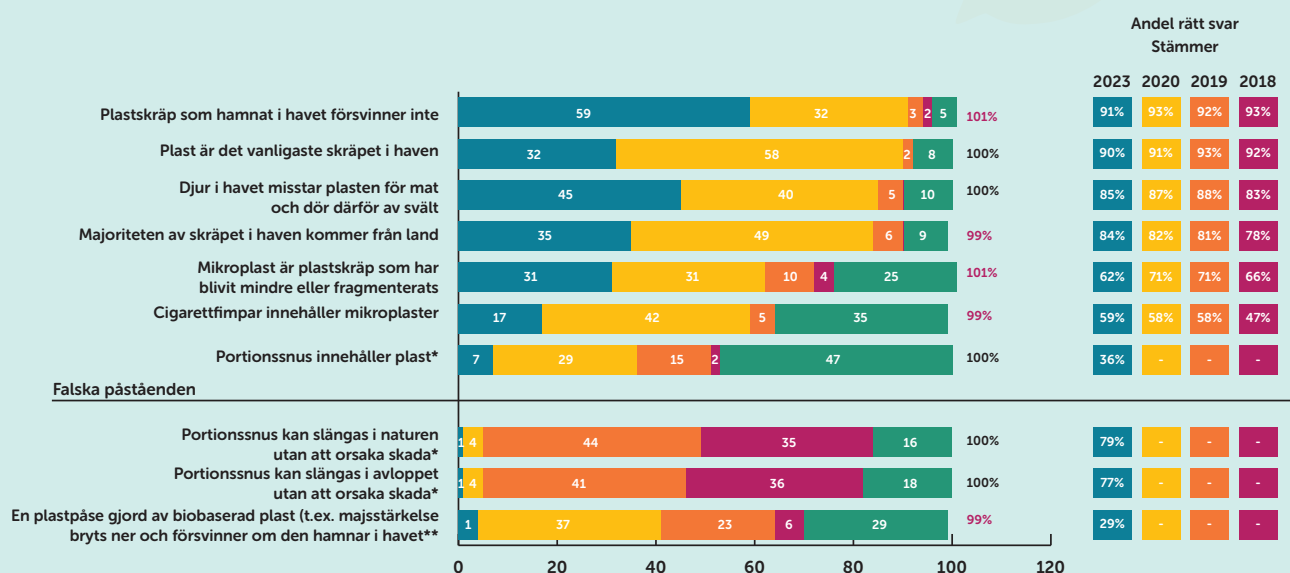
BAS: Samtliga 2023 (n=1014), 2020 (n=4713), 2019 (n=4814), 2018 (n=4561)

Dålig kunskap om vanliga plastprodukter

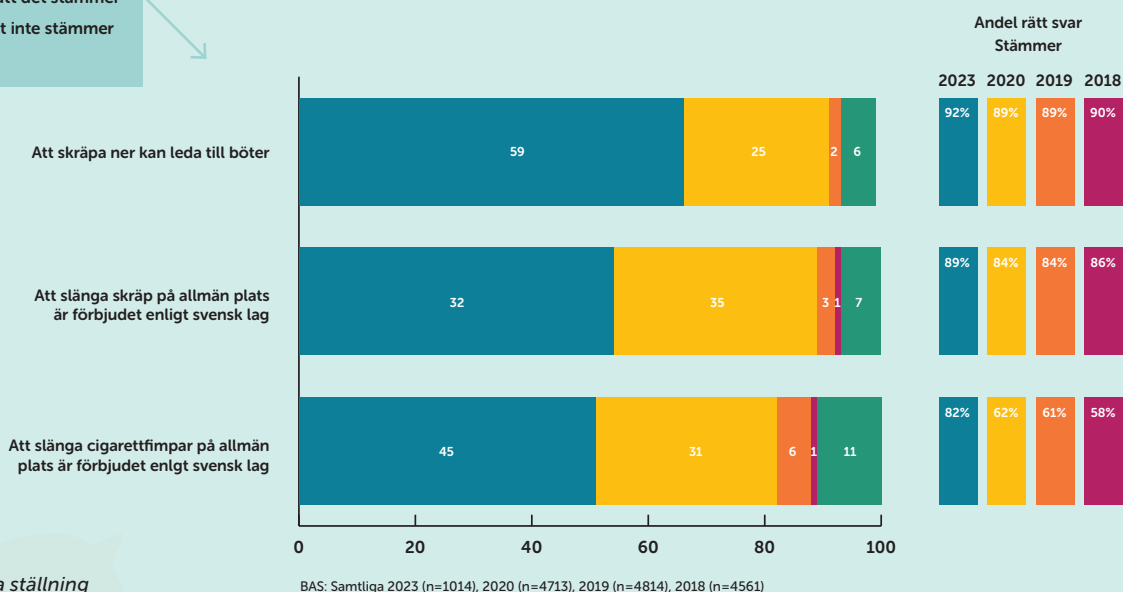
En viktig del av att kunna genomföra beteendeförändringar är att människor förstår varför ett beteende är att föredra framför ett annat. Kunskap om en produkt innehåller plast, gör det lättare att förstå varför den ska återvinnas eller slängas i soporna. Tyvärr ser vi att den kunskapen saknas hos en stor del av allmänheten när det kommer till ett antal vanliga skräp, som portionssnus och plastpåsar av biobaserad plast. Endast 36 procent vet att en portionssnus innehåller plast, trots att det är Sveriges näst vanligaste skräp. Och endast drygt var fjärde person vet med säkerhet att en plastpåse av biobaserad plast inte bryts ner i havet. Det finns med andra ord mycket potential för att höja allmänhetens kunskapsnivå.

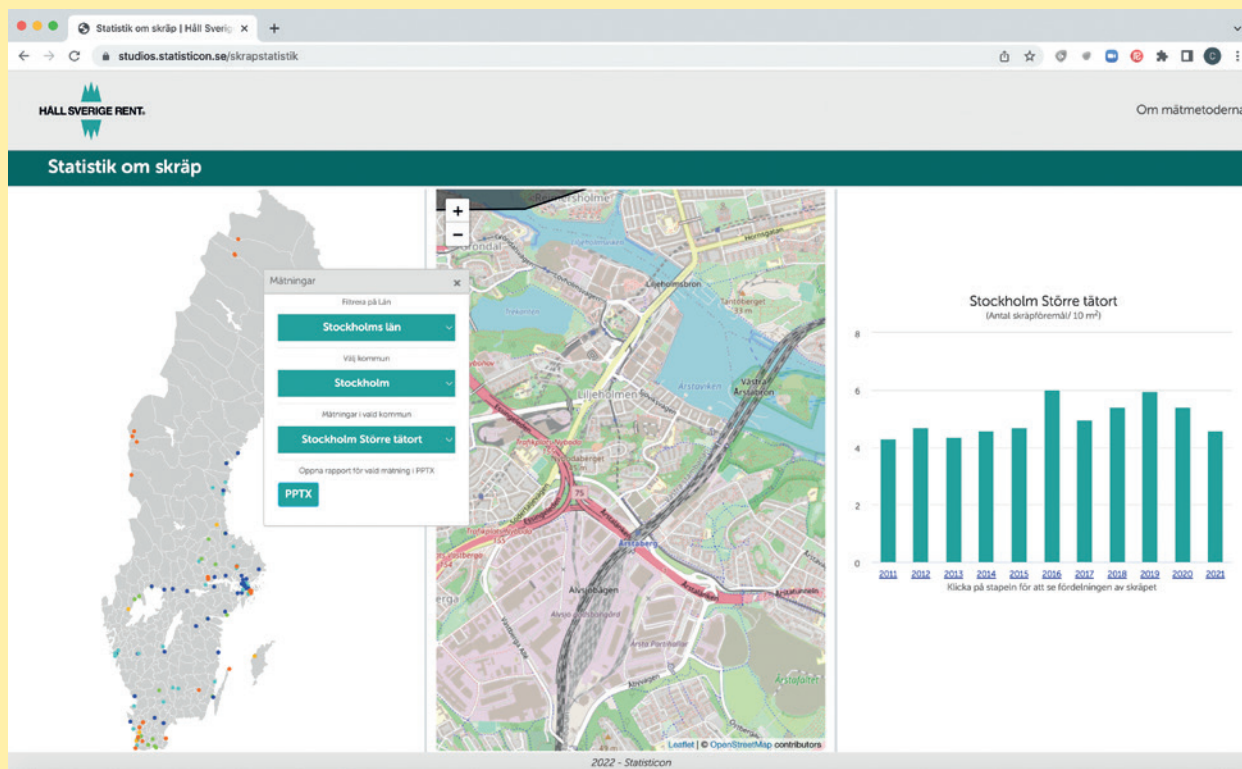
Ta ställning till följande påståenden:

*Nytt svarsalternativ 2023
 **Modifierad fråga jämfört med 2018–2019
 BAS: Samtliga 2023 (n=1014), 2020 (n=4713), 2019 (n=4814), 2018 (n=4561)

Ta ställning till följande påståenden:

Här finns det mest skräp!

Håll Sverige Rent genomför många skräpmätningar på uppdrag av kommuner, myndigheter och företag.

Alla publik data från våra mätningar publiceras online.

Vi har tagit fram en ny digital statistik portal där vi samlar all vår statistik, *Studio S*. I *Studio S* kan ni själva klicka runt och hitta den mest relevanta skräpstatistiken för olika områden du är intresserad av.

Statistikportalen hittar ni på www.hallsverige.se/statistik

Varför mäta skräp?

1. Hitta rätt åtgärder – före och efter

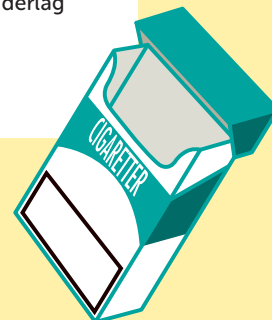
Skräpmätningar ökar kunskapen om skräpet. Genom att mäta skräp får ni ledtrådar om vilka åtgärder som behövs. På så sätt ökar också möjligheten att påverka aktörer som bidrar till nedskräpningen. Genom mätningarna blir det också lättare att följa upp om åtgärderna har fungerat.

2. Sätt och följ upp mätbara mål

Genom att mäta skräpet blir det enkelt att sätta upp och följa mätbara mål och se utvecklingen över tid.

3. Sprid kunskap om problemet

Mätningar är också ett bra sätt att öka kunskapen om problemet hos allmänheten och uppmärksamma problemet. Resultaten kan användas som underlag för kampanjer och i kontakter med media.

Håll Sverige Rent är en ideell obunden stiftelse som grundades 1983 av Naturvårdsverket och Returpack. Vi har som uppdrag att påverka attityder och beteende så att vi får en minskad nedskräpning som följd.

Håll Sverige Rent har ett 90-konto. Det innebär bland annat att Svensk Insamlingskontroll gör årliga kontroller och säkrar att insamlingsverksamheten håller hög kvalitet.

